

STAVOVI SPORTAŠA PREMA NESPORTSKOM PONAŠANJU: ULOGA OSOBINSKIH I OKOLINSKIH ČINITELJA

ATHLETES' ATTITUDES TOWARDS UNSPORTSMANLIKE BEHAVIOUR: THE ROLE OF PERSONAL AND ENVIRONMENTAL FACTORS

Klara Mašunić¹ i Zrinka Greblo Jurakić²

¹Centar za rehabilitaciju Stančić, Dugo Selo, Hrvatska

²Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija, Odsjek za psihologiju

Cite as: Mašunić K, Greblo Jurakić Z. Stavovi sportaša prema nesportskom ponašanju: uloga osobinskih i okolinskih činitelja. *Croat Sports Med J.* 2025; 40(2):207-18.

Corresponding author: Zrinka Greblo Jurakić, zgreblo@fhs.hr

DOI: 10.69589/hsv.40.2.12

SAŽETAK

Cilj istraživanja bio je na uzorku mladića i djevojaka s iskustvom aktivnog sudjelovanja u natjecateljskom sportu utvrditi obilježja povezanosti perfekcionističkih težnji i percipirane vršnjačke motivacijske klime s (ne) odobravanjem različitih oblika nesportskog ponašanja. U istraživanju je ukupno sudjelovalo 245 sudionika (raspon dobi 18 - 28 godina) koji su ispunili Upitnik vršnjačke motivacijske klime⁴⁰, Višedimenzionalni inventar perfekcionizma u sportu⁶⁵ i Upitnik percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja.²¹ U skladu s očekivanjem, utvrđeno je da su neadaptivne perfekcionističke težnje i percepcija sukoba među članovima sportskog tima pozitivno povezani s odobravanjem lakših i težih oblika prekršaja i verbalne agresije u sportu. U odnosu na sportaše koji takva ponašanja smatraju neprihvatljivima, sportaši koji odobravaju teže sportske prekršaje i primjenu verbalne agresije u sportu izvijestili su o značajno nižoj razini podrške i višoj razini sukoba među članovima sportskog tima. Pored navedenog, sportaši koji su skloni odobravanju težih prekršaja postižu značajno viši rezultat na mjeri neadaptivnog perfekcionizma te značajno niži rezultat na dimenzijama motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina. Prema dobivenim rezultatima, veća sklonost prema odobravanju nesportskih ponašanja prisutna je kod sportaša koje karakterizira viša razina neadaptivnog i niža razina adaptivnog perfekcionizma. Rezultati omogućuju bolje razumijevanje činitelja koji su povezani s (ne)odobravanjem nesportskog ponašanja. Empirijski nalazi mogu se iskoristiti u edukacijske svrhe s ciljem prevencije rizičnih i poticanja zaštitnih činitelja koji

ABSTRACT

The aim of the study was to examine the relationship between perfectionistic tendencies and perceived peer motivational climate with (dis)approval of various forms of unsportsmanlike behaviour in a sample of young men and women with experience of participating in competitive sports. The study included 245 participants (aged 18 - 28 years) who completed the Peer Motivational Climate in Youth Sport Questionnaire⁴⁰, the Multidimensional Inventory of Perfectionism in Sport⁶⁵, and the Perceived Legitimacy of Unsportsmanlike Behaviour Questionnaire.²¹ As expected, maladaptive perfectionistic tendencies and the perception of conflicts among team members were positively related to the approval of both minor and severe forms of rule violation as well as verbal aggression in sport. Compared to athletes who consider such behaviours unacceptable, those who approve of severe forms of rule violation and the use of verbal aggression in sports reported significantly lower levels of support and higher levels of conflict among team members. In addition, athletes who approve more severe rule violations score significantly higher on the maladaptive perfectionism scale and significantly lower on the dimensions of task-involving motivational climate. According to the findings, a greater tendency to approve of unsportsmanlike behaviours can be expected among athletes marked by higher level of maladaptive and lower level of adaptive perfectionism. The results provide a better understanding of the factors associated with the (dis)approval of unsportsmanlike behaviour. Empirical findings may be used for educational purposes aimed at preventing

osiguravaju da se sportske aktivnosti odvijaju u okruženju u kojem se aktivno promiču i poštuju principi fair play-a.

Ključne riječi: perfekcionizam, motivacijska klima, nesportsko ponašanje, varanje, verbalna agresija, sport

risk factors and strengthening protective factors to ensure sports activities take place in environments where the principles of fair play are promoted and respected.

Keywords: perfectionism, motivational climate, unsportsmanlike behaviour, cheating, verbal aggression, sport

UVOD

Istraživanja u kojima je ispitivana povezanost sudjelovanja u sportu s različitim aspektima psihosocijalne prilagodbe sportaša rezultirala su kontradiktornim empirijskim nalazima. Naime, dok dio istraživanja pokazuje da sudjelovanje u sportskim aktivnostima ima pozitivan učinak na razvoj prosocijalnog i moralnog ponašanja,^{32,43,49} u drugim je istraživanjima utvrđeno da je sudjelovanje u sportu povezano s antisocijalnim ponašanjem^{55,59} i varanjem.⁴⁵ Iako je sport utemeljen na načelima fair-playja,¹¹ rezultati istraživanja pokazuju da se nesportsko i nasilno ponašanje nerijetko tolerira, racionalizira i opravdava željom za ostvarenjem što boljeg sportskog rezultata.^{21,19,47,50,62,68} Nekonzistentni nalazi dosadašnjih istraživanja upućuju na zaključak da je, s ciljem razumijevanja činitelja koji doprinose većem stupnju odobravanja nasilnog i nesportskog ponašanja, posebnu pažnju potrebno posvetiti međuodnosu osobnih karakteristika sportaša i socijalnih normi i vrijednosti koje se promiču u određenom sportskom okruženju.⁵⁴ U ovom kontekstu, kao relevantni osobni činitelji ističu se ciljevi postignuća, stavovi prema nesportskom ponašanju, kompetitivna ljutnja i perfekcionističke težnje sportaša.^{5,27,54,56,69} Od okolinskih činitelja koji oblikuju specifičan sustav vrijednosti kojem sportaši prilagođavaju svoje stavove i ponašanja posebnu važnost imaju utjecaji trenera, roditelja, suigrača i ostalih članova sportskog tima.^{23,35,36,46,48,56,61}

Perfekcionizam

Težnja za ostvarenjem visokih standarda postignuća predstavlja istaknutu odliku sportaša.^{3,13,25} U suvremenim operacionalizacijama, perfekcionizam je definiran kao višedimenzionalni konstrukt,^{14,22,64} pri čemu dio autora ističe potrebu za razlikovanjem adaptivnog i neadaptivnog perfekcionizma.^{44,57,66} U prilog navedenom govore i rezultati istraživanja koji pokazuju da su adaptivne i neadaptivne perfekcionističke težnje na različit način povezane s psihosocijalnom dobrobiti sportaša. Na primjer, utvrđeno je da je adaptivan perfekcionizam povezan s nižom razinom anksioznosti, višom razinom samopouzdanja, boljom procjenom kontrole, boljom samoregulacijom te s nižim razinama sagorijevanja u sportu.^{17,18,30,33,64} S druge strane, neadaptivan perfekcionizam povezan je s višim

razinama tjelesne i kognitivne anksioznosti, s unutarnjim atribucijama neuspjeha, češćim doživljajem ljutnje tijekom natjecanja te s neadaptivnim obrascima suočavanja koje obilježava ruminacija o uočenim propustima i učinjenim pogreškama.^{8,15,63,64}

S obzirom da na razini ponašanja adaptivan i neadaptivan perfekcionizam mogu izgledati vrlo slično,²² pri izučavanju perfekcionizma posebnu pažnju potrebno je posvetiti latentnoj motivaciji i funkcionalnim razlikama u osnovi različitih oblika perfekcionističkih težnji.^{44,57,66} Prema dvoprocesnom modelu perfekcionizma,⁵⁷ u osnovi adaptivnog perfekcionizma nalazi se težnja za postizanjem uspjeha, odnosno samoaktualizacijom pojedinca. Osobe koje obilježava visoka razina adaptivnog perfekcionizma svoju osobnu vrijednost ne poistovjećuju s (ne)uspjehom u vanjskom kriteriju postignuća, stoga neuspjeh tumače u kontekstu nedovoljnog ulaganja truda i/ili potrebe za promjenom strategije rada.^{10,57} Za razliku od njih, osobe s izraženim neadaptivnim perfekcionizmom svoju osobnu vrijednost povezuju s (ne)uspjehom u određenoj aktivnosti.⁵² Posljedično, lošu ili, prema njihovim kriterijima, nedovoljno dobru izvedbu takvi pojedinci nerijetko smatraju „dokazom vlastite neadekvatnosti“, stoga ih karakterizira izražena težnja za izbjegavanjem neuspjeha.⁵⁷ S obzirom da se instrumentalna agresija i varanje u pravilu koriste u svrhu ostvarenja pobjede ili prednosti na sportskom terenu,⁷² čini se opravdanim pretpostaviti da su neadaptivne perfekcionističke težnje povezane s većim stupnjem odobravanja nasilnog i nesportskog ponašanja u sportu. S druge strane, očekuje se da će adaptivne perfekcionističke težnje koje pokreće težnja za maksimalnim ostvarenjem osobnih potencijala sportaša biti negativno povezane s tolerancijom nasilnog i nesportskog ponašanja.

Motivacijska klima

Motivacijska klima je situacijska varijabla koja se odnosi na specifične ciljeve koji se promiču u određenom sportskom okruženju te na specifična obilježja interpersonalnih procesa koji djeluju na motivaciju sportaša.^{9,37} Dva osnovna oblika motivacijske klime su motivacijska klima usmjerena na usavršavanje vještine i motivacijska klima usmjerena na izvedbu.^{9,24,37} U okviru motivacijske klime usmjerene na usavršavanje vještina ističe se važnost osobnog napretka sportaša u odnosu na njegovo ranije postignuće, promiče se

ustrajnost, zalaganje i trud prilikom usvajanja i usavršavanja sportskih vještina, naglašava se razvojni aspekt pogrešaka te se potiče međusobna podrška i suradnja sportaša i trenera na putu ostvarenja zajedničkog cilja.^{6,29,67,70} Nasuprot tome, za motivacijsku klimu usmjerenu na izvedbu karakteristično je da se postignuće sportaša vrednuje prema normativnim kriterijima i/ili temeljem usporedbe s postignućem drugih sportaša.^{6,37} U takvoj sredini, pogreške i loša izvedba se kažnjavaju, a odnosi među sportašima opterećeni su međusobnim nadmetanjem i rivalstvom.^{6,37,67} Motivacijsku klimu koja kod sportaša potiče usvajanje specifičnog načina razmišljanja, ponašanja i strategija djelovanja u situaciji postignuća u najvećoj mjeri oblikuju treneri, suigrači i roditelji mladih sportaša.^{5,38,39,41} U dosadašnjim istraživanjima najviše pažnje posvećeno je izučavanju motivacijske klime inicirane od strane trenera, međutim autori u ovom području sve češće upozoravaju na važnost istraživanja obilježja i posljedica različitih oblika vršnjačke motivacijske klime u sportu.^{1,39,58}

Dosadašnji empirijski nalazi pokazali su da je vršnjačka motivacijska klima usmjerena na razvoj vještina povezana s pozitivnim interpersonalnim odnosima i osjećajem prihvaćenosti od strane vršnjaka, s većim ulaganjem truda, višim stupnjem poštivanja socijalnih konvencija i većim osjećajem zadovoljstva zbog bavljenja sportom.^{38,42,58,71} Nasuprot tomu, vršnjačka motivacijska klima usmjerena na ishod povezana je s negativnom percepcijom vršnjačkih odnosa, slabijim osjećajem povezanosti i češćim konfliktima među suigračima, s varanjem, većom tolerancijom grube igre, sa simptomima sagorijevanja te slabijim ulaganjem truda.^{29,38,42,58,70} Rezultati istraživanja koji su provedeni izvan sportskog okruženja pokazuju da socijalne norme i vrijednosti vršnjaka imaju ključnu ulogu u oblikovanju stavova i ponašanja adolescenata vezanih uz nasilno ponašanje i varanje,^{2,31,34} stoga se čini opravdanim pretpostaviti da će različiti oblici vršnjačke motivacijske klime u sportskoj ekipi na različit način biti povezani sa stupnjem tolerancije nasilnih i nesportskih ponašanja.

Temeljem svega navedenog, u svrhu boljeg razumijevanja činitelja koji doprinose većem stupnju (ne) tolerancije nasilnog i nesportskog ponašanja u sportu, osmišljeno je istraživanje čiji cilj bio ispitati na koji su način različite perfekcionistačke težnje sportaša i različita obilježja vršnjačke motivacijske klime povezani s (ne) odobravanjem nasilnog i nesportskog ponašanja.

METODA

Sudionici istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo 245 studenata i studentica Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nakon inspekcije upitnika u analizu su uključeni podaci 234 sudionika (65% mladića) čija se dob kretala u rasponu od 18 do 28 godina ($M = 21,2$, $SD = 1,8$). U prosjeku, sudionici istraživanja su se sportom aktivno bavili 9,6 godina. Većina

sudionika istraživanja sudjelovala je ili još uvijek sudjeluje u nekom od timskih sportova (62,2%), dok se manji broj sudionika bavio ili se još uvijek bavi individualnim sportovima (37,8%). Najzastupljeniji sportovi u uzorku su nogomet (27,8%), borilački sportovi (12%) i rukomet (9,4%). Svi sudionici istraživanja posjeduju iskustvo sudjelovanja u natjecateljskom sportu, što je bio uvjet za sudjelovanje u istraživanju. Sudionici (9,4%) koji u trenutku provedbe istraživanja nisu bili aktivno uključeni u sustav sporta odgovarali su na pitanja referirajući se na vrijeme kada su se aktivno bavili sportom.

Instrumenti

Sudionici istraživanja odgovorili su na niz pitanja temeljem kojih su prikupljeni podaci o dobi i spolu sudionika te podaci o obilježjima njihovog sportskog iskustva (naziv sporta, sportski staž, razina natjecanja). Nakon toga, sudionici su ispunili Upitnik percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja,²¹ Višedimenzionalni inventar perfekcionizma u sportu⁶⁶ i Upitnik vršnjačke motivacijske klime.⁴⁰

Upitnik percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja²¹ namijenjen je procjeni percipiranog stupnja prihvatljivosti različitih oblika nesportskih ponašanja. Upitnik sadrži 14 čestica raspoređenih u tri podljestvice: Legitimnost težih prekršaja, (npr. „Fizički obračun u svlačionici nakon što je zbog suigračeve pogreške došlo do poraza.“; „Podmićivanje sudca.“), Legitimnost lakših prekršaja (npr. „Povlačenje protivnika za dres.“) i Legitimnost verbalne agresije (npr. „Vikanje na suigrača kad pogriješi“). Sudionici označavaju stupanj prihvatljivosti opisanih ponašanja na ljestvici od 5 stupnjeva (od 1 – potpuno neprihvatljivo do 5 – potpuno prihvatljivo). Rezultati na podljestvicama računaju se kao aritmetička sredina vrijednosti na česticama koje pripadaju određenoj ljestvici, dok se ukupni rezultat na Upitniku računa kao prosjek vrijednosti na svim česticama. U ovom istraživanju, vrijednosti Cronbachovog alfa koeficijenta pouzdanosti za podljestvice Upitnika percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja kreću se u rasponu od ,74 do ,85, a pouzdanost ukupnog rezultata iznosi ,89.

Stupanj izraženosti perfekcionistačkih težnji mjeren je Višedimenzionalnim inventarom perfekcionizma u sportu⁶⁵ koji sadrži dvije podljestvice: Težnju za savršenstvom i Neadaptivne reakcije na nesavršenstvo. Podljestvica Težnja za savršenstvom sadrži tvrdnje koje opisuju adaptivne perfekcionistačke težnje, na primjer „Tijekom natjecanja/ utakmice težim tome da budem što savršeniji“, dok podljestvica Neadaptivne reakcije na nesavršenstvo sadrži tvrdnje koje upućuju na neadaptivan oblik perfekcionizma „Nakon natjecanja/utakmice, osjećam se potišteno ako nisam bio savršen.“. Zadatak sudionika je na ljestvici od 6 stupnjeva (od 1 – nikada do 6 – uvijek) označiti koliko često za vrijeme sudjelovanja na sportskim natjecanjima doživljavaju opisana emocionalna i kognitivna stanja.

Ukupan rezultat na svakoj podljestvici izračunava se kao prosječna vrijednost odgovora na pripadajućim česticama. Cronbachov alfa koeficijent pouzdanosti utvrđen u ovom istraživanju iznosi $\alpha = ,91$ za podljestvicu Težnje za savršenstvom te $\alpha = ,89$ za podljestvicu Negativne reakcije na nesavršenstvo.

Obilježja motivacijske klime ispitana su Upitnikom vršnjačke motivacijske klime u sportu⁴⁰ koji sadrži 21 tvrdnju raspoređenu na 5 podljestvica. Podljestvice Napredak, Podrška i Trud, sadrže tvrdnje koje se odnose na obilježja motivacijske klime usmjerene na usavršavanje vještina, na primjer [*U mom timu, većina sportaša...*] „... nudi pomoć svojim suigračima (članovima tima) pri razvoju novih vještina.“ (Napredak); „... nastoji da se njihovi suigrači (članovi tima) osjećaju prihvaćenim.“ (Podrška); „... potiče svoje suigrače (članove tima) da daju sve od sebe.“ (Trud). Podljestvice Natjecanje/Sposobnost i Sukob unutar tima, sadrže tvrdnje koje se odnose na obilježja vršnjačke motivacijske klime usmjerene na izvedbu, na primjer [*U mom timu, većina sportaša...*] „... osjeća zadovoljstvo kad su bolji od svojih suigrača.“ (Natjecanje/Sposobnost); „... smije se svojim suigračima (članovima tima) kad pogriješe.“ (Sukob unutar tima). Zadatak sudionika je na ljestvici od 7 stupnjeva (od 1 – u potpunosti se ne slažem do 7 – u potpunosti se slažem) procijeniti stupanj slaganja s pojedinom tvrdnjom. Ukupan rezultat na pojedinoj podljestvici izračunava se kao aritmetička sredina odgovora na odgovarajuće čestice. Cronbachovi alfa koeficijenti pouzdanosti podljestvica utvrđeni u ovom istraživanju kreću se u rasponu od ,69 do ,88.

Postupak

Istraživanje je provedeno grupno, u formi papirolovska, na početku predavanja na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Prije ispunjavanja upitnika sudionici su potpisali informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju. Sudionicima je naglašeno da je sudjelovanje u istraživanju anonimno i dobrovoljno te da, ukoliko to žele, mogu odustati od sudjelovanja. Ispunjavanje upitnika je u prosjeku trajalo 15 minuta.

REZULTATI

U Tablici 1 prikazani su osnovni deskriptivni parametri za varijable kojima je na uzorku sportaša i sportašica procijenjena legitimnost različitih oblika nesportskog ponašanja, stupanj izraženosti adaptivnog i neadaptivnog perfekcionizma te obilježja različitih oblika vršnjačke motivacijske klime. Vrijednosti Kolmogorov-Smirnov testa pokazuju da distribucija rezultata na većini varijabli statistički značajno odstupa od normalne distribucije, stoga su pri analizi povezanosti i analizi razlika korištene neparametrijske statističke metode.

Prema podacima prikazanim u Tablici 1, distribucije rezultata na varijablama koje mjere percipiranu legitimnost nesportskog ponašanja pomaknute su prema nižim vrijednostima, što znači da sportaši, u prosjeku, iskazuju niži stupanj odobravanja opisanih postupaka. U skladu s očekivanjima, najviši stupanj odobravanja utvrđen je

Tablica 1. Deskriptivni pokazatelji za varijable percipirane legitimnosti različitih oblika nesportskog ponašanja, vršnjačke motivacijske klime i perfekcionističkih težnji sportaša

Table 1. Descriptive indicators for variables of perceived legitimacy of different forms of non-sporting behavior, peer motivational climate and perfectionistic aspirations of athletes

	<i>Mdn</i>	<i>R_{min-max}</i>	<i>asimetričnost</i>	<i>spljoštenost</i>	<i>K-S test</i>	<i>N</i>
LTP	1,00	1-4	2,09	3,89	,33***	230
LLP	2,20	1-5	,44	-,42	,09***	232
LVA	1,40	1-4	1,70	3,25	,21***	231
LNP	1,57	1-4	1,07	,77	,13***	229
TZS	5,10	1-6	-1,11	1,42	,14***	228
NRN	2,80	1-6	,63	-,14	,11***	230
Napredak	5,25	2-7	-,72	,46	,12***	217
Podrška	5,33	1-7	-,52	,16	,11***	220
Trud	5,80	3-7	-,59	-,27	,10***	223
Natjecanje	5,00	1-7	-,60	1,22	,07**	223
Sukob	3,50	1-7	-,01	-,73	,00**	219
MK - vještine	5,50	3-7	-,50	-,29	,07*	209
MK - izvedba	4,33	1-7	-,34	-,52	,06*	217

Napomena: LTP – legitimnost težih prekršaja; LLP – legitimnost lakših prekršaja; LVA – legitimnost verbalne agresije, LNP – legitimnost nesportskog ponašanja – ukupni rezultat; TZS – težnja za savršenstvom; NRN – negativna reakcija na nesavršenstvo; MK - vještine – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina; MK – izvedba – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na izvedbu; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$

Tablica 2. Spearmanovi koeficijenti korelacije između percipirane legitimnosti različitih oblika nesportskog ponašanja, adaptivnog i neadaptivnog perfekcionizma te dimenzija vršnjačke motivacijske klime

Table 2. Spearman's correlation coefficients between the perceived legitimacy of different forms of unsportsmanlike behavior, adaptive and non-adaptive perfectionism and dimensions of peer motivational climate

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1. LTP	1,00												
2. LLP	,36***	1,00											
3. LVA	,53***	,56***	1,00										
4. LNP	,60***	,92***	,80***	1,00									
5. TZS	-0,05	-,02	-,03	-,04	1,00								
6. NRN	,23**	,18**	,26***	,24***	,40***	1,00							
7. Napredak	-,15*	-,16*	-,14*	-,18**	,10	-,16*	1,00						
8. Podrška	-,21**	-,21**	-,22***	-,26***	,13	-,13	,75***	1,00					
9. Trud	-,19**	-,21**	-,19**	-,24***	,16*	-,15*	,73***	,84***	1,00				
10. Natjecanje	,04	,01	,07	,02	,18**	,12	,12	,07	,08	1,00			
11. Sukob	,22***	,26***	,30***	,32***	,09	,30***	-,46***	-,52***	-,50***	,30***	1,00		
12. MK - vještina	-,20**	-,21**	-,19**	-,24***	,16*	-,15*	,90***	,92***	,94***	,12	-,52**	1,00	
13. MK - izvedba	,16*	,19**	,22**	,23**	,18**	,28***	-,23**	-,31**	-,29***	,74***	,85***	-,28***	1,00

Napomena: LTP – legitimnost težih prekršaja; LLP – legitimnost lakših prekršaja; LVA – legitimnost verbalne agresije, LNP – legitimnost nesportskog ponašanja – ukupni rezultat; TZS – težnja za savršenstvom; NRN – negativna reakcija na nesavršenstvo; MK - vještine – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina; MK – izvedba – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na izvedbu; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$

za nesportska ponašanja koja pripadaju kategoriji lakših prekršaja. Distribucije rezultata na ljestvici adaptivnog perfekcionizma pomaknute su prema višim vrijednostima, dok su distribucije rezultata na ljestvici neadaptivnog perfekcionizma pomaknute prema nižim vrijednostima. Izuzev podljestvice koja mjeri percepciju sukoba među suigračima / članovima sportskog tima, distribucije rezultata za sve podljestvice i ukupne rezultate na dimenzijama vršnjačke motivacijske klime pomaknute su prema višim vrijednostima.

Prema dobivenim rezultatima (Tablica 2), odobravanje težih i lakših oblika nesportskog ponašanja i verbalne agresije sportaša pozitivno je povezano s neadaptivnim perfekcionizmom, s percepcijom sukoba među suigračima / članovima sportskog tima te s ukupnim rezultatom na skali vršnjačke motivacijske klime. Nadalje, utvrđeno je da su različiti oblici nesportskog ponašanja negativno povezani s obilježjima vršnjačke motivacijske klime u okviru koje se naglašava važnost osobnog napretka, međusobne podrške suigrača / članova sportskog tima te ulaganja truda pri usvajanju i usavršavanju sportskih vještina. Stupanj izraženosti adaptivnog perfekcionizma i doživljaj kompetitivnosti među suigračima / članovima sportskog tima nisu statistički značajno povezani s percipiranom legitimnošću različitih oblika nesportskih ponašanja. Pored navedenog, utvrđeno je da je adaptivan perfekcionizam u niskoj statistički značajnoj korelaciji s doživljajem motivacijske klime u kojoj se ističe trud i međusobno

nadmetanje suigrača / članova sportskog tima. Nasuprot tomu, neadaptivan perfekcionizam je u niskoj statistički značajnoj korelaciji s dimenzijama motivacijske klime u okviru koje se naglašava važnost napretka i ulaganja truda, te u umjerenj pozitivnoj korelaciji s percepcijom interpersonalnih sukoba u sportskom timu.

Kako bismo utvrdili razlikuju li se sportaši koji ne odobravaju nesportsko ponašanje od onih koji različite oblike nesportskog ponašanja smatraju prihvatljivima, sudionike istraživanja podijelili smo u dvije skupine. Prvu skupinu čine sportaši koji su u pojedinoj kategoriji sve oblike nesportskih ponašanja procijenili potpuno neprihvatljivima (vrijednost ukupnog rezultata na ljestvici = 1), a drugu skupinu čine sportaši koji opisana ponašanja odobravaju u manjem ili većem stupnju (vrijednost ukupnog rezultata na ljestvici > 1). S obzirom da većina sudionika istraživanja (90,6%) odobrava neki od oblika nesportskog ponašanja iz kategorije lakših prekršaja koja se mogu percipirati i kao posljedice „žara igre“, u nastavku su prikazane analize razlika između sportaša koji odobravaju i sportaša koji ne odobravaju teže sportske prekršaje (Tablica 3) i verbalnu agresiju (Tablica 4).

U odnosu na sportaše koji teže sportske prekršaje smatraju u potpunosti neopravdanima, sportaši koji su skloniji toleriranju takvih postupaka postižu statistički značajno više vrijednosti na ljestvici neadaptivnog perfekcionizma. Pored navedenog, sportaši koji nesportska ponašanja iz ove kategorije procjenjuju manje ili više

Tablica 3. Analiza razlika u stupnju izraženosti perfekcionizma i percepciji vršnjačke motivacijske klime između sportaša koji ne odobravaju i sportaša koji odobravaju ponašanja koja pripadaju kategoriji težih sportskih prekršaja (TSP)

Table 3. Analysis of differences in the degree of perfectionism and perception of peer motivational climate between athletes who disapprove and athletes who approve of behaviors that belong to the category of serious sports offenses (TSP)

	<i>Sportaši koji ne odobravaju TSP</i>				<i>Sportaši koji odobravaju TSP</i>				<i>Mann-Whitney U-test</i>
	<i>N</i>	<i>Mdn</i>	<i>R_{min-max}</i>	<i>M rang</i>	<i>N</i>	<i>Mdn</i>	<i>R_{min-max}</i>	<i>M rang</i>	
TZS	139	5,20	1-6	116,76	89	5,00	2-6	110,97	5871,00
NRN	139	2,60	1-6	104,40	91	3,00	1-6	132,46	4781,00**
Napredak	133	5,50	2-7	115,92	84	5,00	3-7	98,04	4665,50*
Podrška	134	5,67	1-7	120,65	86	5,00	2-7	94,69	4402,00*
Trud	137	6,00	3-7	120,30	86	5,50	3-7	98,78	4754,50*
Natjecanje	137	5,00	1-7	108,54	86	5,10	3-7	117,51	5417,50
Sukob	136	3,38	1-7	101,07	83	3,75	1-7	124,63	4429,50**

Napomena: TSP – teži sportski prekršaji; TZS – težnja za savršenstvo; NRN – negativna reakcija na nesavršenstvo; MK - vještine – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina; MK – izvedba – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na izvedbu; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$

Tablica 4. Analiza razlika u stupnju izraženosti perfekcionizma i percepciji vršnjačke motivacijske klime između sportaša koji ne odobravaju i sportaša koji odobravaju verbalnu agresiju (VA)

Table 4. Analysis of differences in the degree of expression of perfectionism and the perception of peer motivational climate between athletes who do not approve and athletes who approve of verbal aggression (VA)

	<i>Sportaši koji ne odobravaju VA</i>				<i>Sportaši koji odobravaju VA</i>				<i>Mann-Whitney U-test</i>
	<i>N</i>	<i>Mdn</i>	<i>R_{min-max}</i>	<i>M rang</i>	<i>N</i>	<i>Mdn</i>	<i>R_{min-max}</i>	<i>M rang</i>	
TZS	39	5,00	3-6	123,76	189	5,20	1-6	112,59	3324,50
NRN	40	2,80	2-6	102,61	190	2,90	1-6	118,21	3284,50
Napredak	39	5,75	3-7	124,60	178	5,25	2-7	105,58	2862,50
Podrška	39	6,00	2-7	134,35	181	5,00	1-7	105,36	2599,50**
Trud	39	6,00	4-7	129,38	184	5,80	3-7	108,32	2910,00
Natjecanje	40	4,90	1-7	104,21	183	5,00	3-7	113,70	3348,50
Sukob	39	2,75	1-6	89,17	180	3,75	1-7	114,51	2697,50*

Napomena: TSP – teži sportski prekršaji; TZS – težnja za savršenstvo; NRN – negativna reakcija na nesavršenstvo; MK - vještine – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina; MK – izvedba – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na izvedbu; * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$

opravdanima navode da se u njihovom timu manje cijeni osobni napredak sportaša, ulaganje truda i međusobna podrška suigrača / članova sportskog tima te da su odnosi u njihovoj ekipi češće opterećeni sukobima.

Prema rezultatima prikazanim u Tablici 4, sportaši koji odobravaju različite oblike verbalne agresije u sportskom okruženju statistički značajno češće izvješćuju o nižoj razini socijalne podrške te o višoj razini interpersonalnih sukoba među suigračima / članovima sportskog tima. U ostalim varijablama nije utvrđena statistički značajna razlika između ove dvije skupine sudionika, no s obzirom na veliki nesrazmjer u broju sportaša koji odobravaju i broju sportaša koji ne odobravaju verbalnu agresiju, ovaj je nalaz potrebno interpretirati s dozom opreza.

Rezultati hijerarhijske regresijske analize kojom je ispitan relativni doprinos vršnjačke motivacijske klime i perfekcionizma u objašnjenju percipirane legitimnosti različitih oblika nasilnog ponašanja prikazani su u Tablici 5. U prvom koraku regresijske analize uvedene su varijable motivacijske klime usmjerene na usavršavanje vještina i motivacijske klime usmjerene na izvedbu. Temeljem obilježja vršnjačke motivacijske klime moguće je objasniti 4% varijance percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja. Pri tome statistički značajan doprinos u ovom koraku ostvaruje jedino dimenzija motivacijske klime usmjerene na usavršavanje vještina, koja je negativno povezana s odobravanjem nesportskog ponašanja. U drugom koraku u analizu su uvedene varijable perfekcionizma, koje

Tablica 5. Rezultati hijerarhijske regresijske analize za kriterijsku varijablu percipirane legitimnosti različitih oblika nesportskog ponašanja

Table 5. Results of hierarchical regression analysis for the criterion variable of perceived legitimacy of different forms of unsportsmanlike behavior

	<i>b</i>	<i>SE (b)</i>	β
1. korak			
MK - vještina	-,10	,04	-,16*
MK - izvedba	,09	,05	,132
	<i>R</i> ²	<i>R</i> ² _{kor.}	<i>F</i> (2,192)
	,05	,04	5,31**
2. korak			
MK - vještina	-,08	,04	-,13
MK - izvedba	,07	,05	,10
TZS	-,11	,05	-,17*
NRN	,13	,04	,24**
	ΔR^2	<i>R</i> ²	<i>R</i> ² _{kor.}
	,05	,11	,09
			<i>F</i> (4,192)
			5,60

Napomena: TZS – težnja za savršenstvo; NRN – negativna reakcija na nesavršenstvo; MK - vještine – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina; MK – izvedba – ukupni rezultat na dimenziji motivacijske klime usmjerene na izvedbu; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

su objasnile dodatnih 4% varijance. Uvođenjem varijabli adaptivnog i neadaptivnog perfekcionizma u drugom koraku prediktorska varijabla vršnjačke motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina izgubila je značajnost, što upućuje na to da je perfekcionizam sportaša medijator odnosa između vršnjačke motivacijske klime i stupnja odobravanja nesportskog ponašanja. Prema rezultatima prikazanima u Tablici 5, viši stupanj percipirane legitimnosti različitih oblika nesportskog ponašanja možemo očekivati kod sportaša koji imaju viši stupanj neadaptivnih i manji stupanj adaptivnih perfekcionističkih težnji.

RASPRAVA

Sport predstavlja složeno psihosocijalno okruženje koje sportašima nudi priliku za učenje i iskazivanje različitih socijalnih vještina i ponašanja.²⁶ Unatoč tome što se sport temelji na principima fair-playa, rezultati istraživanja pokazuju da su u sportu nerijetko prisutna ponašanja poput varanja, namjernih prekršaja i različitih oblika nasilnog ponašanja koja narušavaju temeljne vrijednosti sporta te negativno utječu na dobrobit sudionika sportskih aktivnosti.^{28,68} S ciljem boljeg razumijevanja osobinskih i okolinskih činitelja koji doprinose većem stupnju tolerancije antisocijalnog ponašanja u sportu, provedeno je istraživanje u okviru kojeg su ispitana obilježja povezanosti perfekcionističkih težnji i percipirane vršnjačke motivacijske klime s (ne)odobravanjem različitih oblika nesportskog ponašanja.

Analizom podataka prikupljenih na uzorku mladih sportaša utvrđeno je da je viša razina neadaptivnog perfekcionizma povezana s većim stupnjem odobravanja lakših i težih oblika nesportskog ponašanja i verbalne agresije u sportskom okruženju. Za razliku od neadaptivnog, adaptivan perfekcionizam nije statistički značajno povezan s rezultatima na podljestvicama Upitnika percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja. Nadalje, utvrđeno je da sportaši koji odobravaju teže sportske prekršaje postižu statistički značajno više rezultate na ljestvici neadaptivnog perfekcionizma u odnosu na sportaše koji takva ponašanja smatraju neprihvatljivima. Prema dobivenim rezultatima, sportaši koji odobravaju i oni koji ne odobravaju verbalnu agresiju u sportu ne razlikuju se u stupnju izraženosti različitih oblika perfekcionizma. Međutim, s obzirom na utvrđenu pozitivnu korelaciju između neadaptivnog perfekcionizma i percipirane legitimnosti verbalne agresije, izostanak statistički značajne razlike u ovom slučaju može biti uvjetovan nesrazmjerom u broju sudionika analiziranih skupina, stoga ovaj nalaz zahtjeva dodatnu provjeru u budućim istraživanjima. Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima ranijih istraživanja koji pokazuju da je neadaptivan aspekt perfekcionizma povezan s antisocijalnim ponašanjem u sportskom okruženju.^{4,60} Pored navedenog, različita povezanost dimenzija Višedimenzionalnog inventara perfekcionizma u sportu⁶⁴ s odobravanjem nesportskog ponašanja govori u prilog teorijskim pretpostavkama koje upućuju na distinktivne mehanizme u osnovi adaptivnih i neadaptivnih

perfekcionističkih težnji.²² Perfekcionizam se dugo smatrao isključivo neadaptivnom osobinom, stoga je kroz povijest dominantno izučavan u kontekstu faktora rizika za razvoj psiholoških poteškoća i poremećaja.^{7,51} Međutim, dio autora u ovom području^{44,57,66} smatra da visoki standardi postignuća ne predstavljaju nužno negativnu karakteristiku, već mogu upućivati na potrebu za samoaktualizacijom koja doprinosi psihološkom zdravlju i dobrobiti pojedinaca koji streme ostvarenju iznimnih rezultata u određenom području, što je čest slučaj kod darovitih i vrhunskih sportaša. Prema Sladeu i Owensu,⁵⁷ perfekcionizam postaje problematičan u slučaju kada ostvarenje visokih standarda postignuća nije motivirano željom za ostvarenjem uspjeha, već prvenstveno željom za izbjegavanjem neuspjeha. Neadaptivni perfekcionisti svoju osobnu vrijednost procjenjuju ovisno o uspjehu ostvarenom u vanjskom kriteriju postignuća, stoga doživljaj neuspjeha ima snažan negativan učinak na njihovo samopoštovanje i osjećaj osobne vrijednosti.^{8,10} S obzirom da neuspjeh smatraju dokazom vlastite neadekvatnosti, neadaptivni perfekcionisti teže ostvarenju dobrih rezultata pod svaku cijenu, što može uključivati narušavanje osobne dobrobiti, ali i kršenje pravila te nanošenje štete drugima kako bi se povećala vjerojatnost ostvarenja uspjeha.^{12,16,53} Navedeno potvrđuju i rezultati provedenog istraživanja koji pokazuju da je neadaptivan perfekcionizam pozitivno povezan s višim stupnjem odobravanja lakših i težih oblika prekršaja te verbalne agresije u sportskom okruženju. U skladu s teorijskim pretpostavkama Dvoprocenog modela perfekcionizma⁵⁷, adaptivan perfekcionizam nije statistički značajno povezan s odobravanjem različitih oblika nesportskog ponašanja. Dodatnu potvrdu teorijskim postavkama pružaju i rezultati analize razlika koji pokazuju da sportaši koji odobravaju teže sportske prekršaje u pravilu postižu više razine neadaptivnog perfekcionizma u odnosu na sportaše koji takav oblik ponašanja smatraju neprihvatljivim.

Istraživanjem je utvrđeno kako je vršnjačka motivacijska klima usmjerena na usavršavanje vještina, u okviru koje se ističe važnost ulaganja truda, osobnog napretka i međusobne podrške sportaša, negativno povezana s odobravanjem različitih oblika nesportskog ponašanja. Nasuprot tome, percepcija motivacijske klime usmjerene na izvedbu pozitivno je povezana s tolerancijom lakših i težih oblika prekršaja i verbalne agresije u sportskom okruženju pri čemu je, na razini dimenzija, značajna povezanost utvrđena jedino za dimenziju percipiranog sukoba među članovima sportskog tima. Analizom razlika između sportaša koji ne odobravaju i onih koji odobravaju teže prekršaje i verbalnu agresiju u sportu, utvrđeno je da su višem stupnju tolerancije ovih oblika nesportskog ponašanja skloni sportaši koji doživljavaju višu razinu sukoba i nižu razinu podrške u svom timu. Pored navedenog, utvrđeno je da sportaši koji odobravaju teže sportske prekršaje postižu statistički značajno niži rezultat na dimenzijama motivacijske klime kojima se promiče važnost osobnog napretka i ulaganja truda u unaprjeđenje sportskih

vještina. Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima ranijih istraživanja^{38,42} u kojima je utvrđena značajna povezanost motivacijske klime usmjerene na izvedbu s percepcijom negativnih interpersonalnih odnosa i slabijim osjećajem povezanosti među suigračima, višom zastupljenošću konflikata unutar tima, nižim stupnjem ulaganja truda u unaprjeđenje sportske vještine te većom tolerancijom grube igre i varanja. Pored navedenog, rezultati su u skladu s empirijskim nalazima koji upućuju na pozitivnu povezanost motivacijske klime usmjerene na usavršavanje vještine s pozitivnim interpersonalnim odnosima i osjećajem prihvaćenosti od strane vršnjaka, većim ulaganjem truda te većom sklonošću poštivanju normi i pravila.^{38,42,58} Drugim riječima, rezultati istraživanja pokazuju da motivacijska klima usmjerena na izvedbu predstavlja činitelj rizika, a motivacijska klima usmjerena na razvoj vještine zaštitni faktor u kontekstu odobravanja različitih oblika nesportskog ponašanja.

U posljednjoj analizi utvrđeno je da je perfekcionizam medijator odnosa između motivacijske klime i sklonosti odobravanju nesportskog ponašanja, što upućuje na to da obilježja motivacijskog okruženja mogu doprinijeti oblikovanju adaptivnih i neadaptivnih perfekcionističkih težnji koje su na različit način povezane sa stavovima prema nesportskom ponašanju. Navedeno je u skladu s rezultatima istraživanja²⁰ u kojem je utvrđeno da je temeljem vršnjačke motivacijske klime moguće objasniti značajan postotak varijance adaptivnih i neadaptivnih perfekcionističkih težnji sportaša. Prema dobivenim rezultatima, veće odobravanje nesportskog ponašanja možemo očekivati kod sportaša koje karakterizira viši stupanj neadaptivnog i niži stupanj adaptivnog perfekcionizma. U budućim istraživanjima potrebno je dodatno ispitati medijatorsku ulogu perfekcionizma u kontekstu povezanosti vršnjačke motivacijske klime i percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja te uključiti dodatne osobinske (npr. ciljne orijentacije, agresivne tendencije, moralnost) i okolinske činitelje (npr. razina natjecanja, vrsta sporta, socijalne norme u sportskom i širem društvenom okruženju) koji mogu doprinijeti većem stupnju (ne)odobravanja nesportskog ponašanja. Identifikacija osobnih i socijalnih karakteristika povezanih s (ne)odobravanjem različitih oblika nesportskog ponašanja važna je u kontekstu pravovremenog prepoznavanja i adresiranja rizičnih te promicanju zaštitnih činitelja koji osiguravaju pravo na bavljenje sportom u sigurnoj okolini, uz poštivanje pravila i međusobno poštovanje svih dionika sportskih aktivnosti.

ZAKLJUČAK

Provedeno istraživanje doprinosi boljem razumijevanju odrednica (ne)odobravanja nesportskog ponašanja. Dobiveni rezultati pokazuju da su neadaptivne perfekcionističke težnje i percepcija sukoba među članovima sportskog tima pozitivno povezani s odobravanjem lakših i težih oblika prekršaja i verbalne agresije u sportu, dok su obilježja

motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina negativno povezana s odobravanjem ispitanih oblika nesportskog ponašanja. U odnosu na sportaše koji takva ponašanja smatraju neprihvatljivima, sportaši koji odobravaju teže sportske prekršaje i primjenu verbalne agresije u sportu izvješćuju o značajno nižoj razini podrške i višoj razini sukoba među članovima sportskog tima. Pored navedenog, sportaši koji su skloni odobravanju težih prekršaja postižu značajno viši rezultat na mjeri neadaptivnog perfekcionizma te značajno niži rezultat na dimenzijama motivacijske klime kojima se promiče važnost osobnog napretka i ulaganja truda u unaprjeđenje sportskih vještina. Konačno, utvrđeno je da

je perfekcionizam medijator odnosa između motivacijske klime i sklonosti odobravanju nesportskog ponašanja te da veću sklonost prema odobravanju nesportskih ponašanja možemo očekivati kod sportaša koje karakterizira viša razina neadaptivnog i niža razina adaptivnog perfekcionizma. Dobiveni rezultati mogu se iskoristiti i u svrhu edukacije sportaša i trenera o negativnim učincima neadaptivnih perfekcionističkih težnji i motivacijske klime usmjerene na izvedbu te o pozitivnim učincima adaptivnih perfekcionističkih težnji i motivacijske klime usmjerene na razvoj vještina.

Literatura

1. Agans JP, Su S, Ettekal AV. Peer motivational climate and character development: Testing a practitioner-developed youth sport model. *J Adolesc.* 2018; 62:108-15.
2. Ali B, Swahn MH, Sterling KL. Attitudes about violence and involvement in peer violence among youth: Findings from a high-risk community. *J Urban Health.* 2011; 88(6):1158-74.
3. Anshel MH, Weatherby NL, Kang M, Watson T. Rasch calibration of a unidimensional perfectionism inventory for sport. *Psychol Sport Exerc.* 2009; 10(1):210-6.
4. Atkinson F, Martin JJ, Moore EW. A model of perfectionism, moral disengagement, altruism, and antisocial and prosocial behaviors in wheelchair athletes. *Adapt Phys Activ Q.* 2022; 39(3):303-20.
5. Boixadós M, Cruz J, Torregrosa M, Valiente L. Relationships among motivational climate, satisfaction, perceived ability, and fair play attitudes in young soccer players. *J Appl Sport Psychol.* 2004; 16(4):301-17.
6. Bortoli L, Bertollo M, Comani S, Robazza C. Competence, achievement goals, motivational climate, and pleasant psychobiosocial states in youth sport. *J Sports Sci.* 2011; 29(2):171-80.
7. Burns D. The perfectionist's script for self-defeat. *Psychol Today.* 1980; 14(6):34-51.
8. Burns LR, Fedewa BA. Cognitive styles: Links with perfectionistic thinking. *Pers Individ Dif.* 2005; 38(1): 103-13.
9. Carr S, Wyon M. The impact of motivational climate on dance students' achievement goals, trait anxiety, and perfectionism. *J Dance Med Sci.* 2003; 7(4):105-14.
10. Enns MW, Cox BJ. The nature and assessment of perfectionism: A critical analysis. U: Flett GL, Hewitt PL, ur. *Perfectionism: Theory, research, and treatment.* Washington: American Psychological Association, 2002; 33-62.
11. Europska komisija. The white paper on sport. COM 2007/0391. Bruxelles: European Commission, 2007.
12. Flett GL, Hewitt PL. Reflections on perfection and the pressure to be perfect in athletes, dancers, and exercisers. U: Hill AP, ur. *The psychology of perfectionism in sport, dance and exercise.* London: Routledge, 2016; 296-319.
13. Flett GL, Hewitt PL. The perils of perfectionism in sports and exercise. *Curr Dir Psychol Sci.* 2005; 14(1):14-8.
14. Frost RO, Marten P, Lahart C, Rosenblate R. The dimensions of perfectionism. *Cogn Ther Res.* 1990; 14(5):449-68.
15. Gaudreau P, Antl S. Athletes' broad dimensions of dispositional perfectionism: Examining changes in life satisfaction and the mediating role of sport-related motivation and coping. *J Sport Exerc Psychol.* 2008; 30(3):356-82.
16. Gaudreau P, Boileau L, Schellenberg BJ. More questions about excellencism, perfectionism, and attitudes toward cheating in professional baseball: A look at potential mediators and doping attitudes. *J Sport Exerc Psychol.* 2025; 47(1):13-22.
17. Gotwals JK, Spencer-Cavaliere, N. Intercollegiate perfectionistic athletes' perspectives on achievement: Contributions to the understanding and assessment of perfectionism in sport. *Int. J. Sport Psychol.* 2014; 45: 271-297.
18. Gotwals, JK, Tamminen KA. Intercollegiate perfectionistic athletes' perspectives on success and failure in sport. *J Appl Sport Psychol.* 2020; 34(1):25-46.
19. Greblo Jurakić Z, Keresteš G. Druga strana medalje: Konstrukcija i metrijske karakteristike Upitnika negativnog ponašanja trenera (UNPT). *Psihol. teme.* 2017; 26(2):377-396.
20. Greblo Z, Barić R, Erpič, SC. Perfectionistic strivings and perfectionistic concerns in athletes: The role of peer motivational climate. *Curr Psychol.* 2016; 35(3), 370–376
21. Greblo Z, Gruić I, Ohnjec K, Segedi I, Pedišić Ž. Konstrukcija upitnika za procjenu percipirane legitimnosti nesportskog ponašanja. *Društva Istraž.* 2011; 3(113):771-92.
22. Greblo Z. Što se skriva iza pojma "perfekcionizam"? Povijest proučavanja i pregled različitih konceptualizacija perfekcionizma. *Psihol Teme.* 2012; 21(1):195-212.
23. Guivernau M, Duda JL. Moral atmosphere and athletic aggressive tendencies in young soccer players. *J Moral Educ.* 2002; 31(1):67-85.
24. Harwood CG, Keegan RJ, Smith JM, Raine AS. A systematic review of the intrapersonal correlates of motivational climate perceptions in sport and physical activity. *Psychol Sport Exerc.* 2015; 18:9-25.
25. Hill AP, Mallinson-Howard SH, Jowett GE. Multi-dimensional perfectionism in sport: A meta-analytical review. *Sport Exerc Perform Psychol.* 2018; 7(3):235-70.
26. Kavussanu M, Al-Yaaribi A. Prosocial and antisocial behaviour in sport. *Int J Sport Exerc Psychol.* 2019; 19(2):179-202.
27. Kavussanu M, Roberts GC. Moral functioning in sport: An achievement goal perspective. *J Sport Exerc Psychol.* 2001; 23(1):37-54.
28. Kavussanu M. Moral behaviour in sport: Tracing the past and looking to the future. *Psychol Sport Exerc.* 2026; 82:102975.
29. Keegan R, Spray C, Harwood C, Lavallee D. The motivational atmosphere in youth sport: Coach, parent, and peer influences on motivation in specializing sport participants. *J Appl Sport Psychol.* 2010; 22(1):87-105.
30. Koivula N, Hassmén P, Fallby J. Self-esteem and perfectionism in elite athletes: Effects on competitive anxiety and self-confidence. *Pers Individ Dif.* 2002; 32(5):865-75.

31. Kreager DA. When it's good to be "bad": Violence and adolescent peer acceptance. *Criminology*. 2007; 45(4): 893-923.
32. Li J, Shao W. Influence of sports activities on prosocial behavior of children and adolescents: A systematic literature review. *Int J Environ Res Public Health*. 2022; 19(11):6484.
33. Madigan DJ, Stoeber J, Passfield L. Perfectionism and burnout in junior athletes: A three-month longitudinal study. *J Sport Exerc Psychol*. 2015; 37(3):305-15.
34. McCabe DL, Trevino LK, Butterfield KD. Cheating in academic institutions: A decade of research. *Ethics Behav*. 2001; 11(3):219-32.
35. Miller BW, Roberts GC, Ommundsen Y. Effect of motivational climate on sportspersonship among competitive youth male and female football players. *Scand J Med Sci Sports*. 2004; 14(3):193-202.
36. Miller BW, Roberts GC, Ommundsen Y. Effect of perceived motivational climate on moral functioning, team moral atmosphere perceptions, and the legitimacy of intentionally injurious acts among competitive youth football players. *Psychol Sport Exerc*. 2005; 6(4):461-
37. Nicholls JG. Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychol Rev*. 1984; 91(3):328-46.
38. Ntoumanis N, Taylor IM, Thøgersen-Ntoumani C. A longitudinal examination of coach and peer motivational climates in youth sport: Implications for moral attitudes, well-being, and behavioral investment. *Dev Psychol*. 2012; 48(1):213-23.
39. Ntoumanis N, Vazou S, Duda JL. Peer-created motivational climate. U: Jowett S, Lavallee D, ur. *Social psychology in sport*. Champaign: Human Kinetics, 2007; 145-56.
40. Ntoumanis N, Vazou S. Peer motivational climate in youth sport: Measurement development and validation. *J Sport Exerc Psychol*. 2005; 27(4):432-55.
41. O'Rourke DJ, Smith RE. Parent-initiated motivational climate and young athletes' intrinsic-extrinsic motivation: Cross-sectional and longitudinal relations. *J Child Adolesc Behav*. 2013; 1(2):1-9.
42. Ommundsen Y, Roberts GC, Lemyre PN, Miller BW. Peer relationships in adolescent competitive soccer: Associations to perceived motivational climate, achievement goals and perfectionism. 2005; *J. Sports Sci*, 23(9), 977–989.
43. Opstoel K, Chapelle L, Prins FJ, De Meester A, Haerens L, Van Tartwijk J, De Martelaer K. Personal and social development in physical education and sports: A review study. *Eur Phys Educ Rev*. 2020; 26(4):797-813.
44. Owens RG, Slade PD. So perfect it's positively harmful? *Behav Modif*. 2008; 32(6):928-37.
45. Preston I, Szymanski, S. Cheating in contests. *Oxf Rev Econ Policy*. 2003; 19(4):612-24.
46. Ricijaš N, Greblo Jurakić Z, Dodig Hundrić D, Žnidarec Čučković A. Zastupljenost nasilja i nesportskog ponašanja u nogometu mladih na području Grada Zagreba: Izvještaj o rezultatima istraživanja. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2016.
47. Ring C, Kavussanu M. The impact of achievement goals on cheating in sport. *Psychol Sport Exerc*. 2018; 35:98-103.
48. Roberts V, Sojo V, Grant F. Organisational factors and non-accidental violence in sport: A systematic review. *Sport Manage Rev*. 2020; 23(1):8-27.
49. Rodríguez AM, Rodríguez MJ, Orozco HR, Schmith HF. Effect of a program of sport-recreational activities on aggression and prosocial values among youth living in social risk. *Eur J Hum Mov*. 2016; 37:143-52.
50. Russell GW. *The social psychology of sport*. New York: Springer-Verlag, 1993.
51. Shafran R, Cooper Z, Fairburn CG. Clinical perfectionism: A cognitive-behavioural analysis. *Behav Res Ther*. 2002; 40(7):773-91.
52. Shafran R, Mansell W. Perfectionism and psychopathology: A review of research and treatment. *Clin Psychol Rev*. 2001; 21(6):879-906.
53. Sherry SB, Mackinnon PS, Gautreau MC. Perfectionists do not play nicely with others: Expanding the social disconnection model. U: Sirois MF, Molnar SD, ur. *Perfectionism, health, and well-being*. Cham: Springer, 2016 ;225-43.
54. Shields DL, LaVoi NM, Bredemeier BL, Power FC. Predictors of poor sportspersonship in youth sports: Personal attitudes and social influences. *J Sport Exerc Psychol*. 2007; 29(6):747-
55. Shields DLL, Bredemeier BJL. *Character development and physical activity*. Champaign: Human Kinetics, 1995.
56. Sipavičiūtė B, Šukys S. Understanding factors related with cheating in sport: What we know and what is worth future consideration. *Balt J Sport Health Sci*. 2020; 4(115):36-44.
57. Slade PD, Owens RG. A dual process model of perfectionism based on reinforcement theory. *Behav Modif*. 1998; 22(3):372-90.
58. Smith AL, Gustafsson H, Hassmén P. Peer motivational climate and burnout perceptions of adolescent athletes. *Psychol Sport Exerc*. 2010; 11(6):453-60.
59. Sønderlund AL, O'Brien K, Kremer P, Rowland B, De Groot F, Staiger P, Zinkiewicz L, Miller PG. The association between sports participation, alcohol use and aggression and violence: A systematic review. *J Sci Med Sport*. 2014; 17(1):2-7.
60. Stanger N, Jowett GE, Kaiseler M, Williams TL. Linking perfectionism with moral behaviors in sport: The mediating role of burnout and moral disengagement. *Res Q Exerc Sport*. 2024; 95(3):646-55.
61. Steinfeldt JA, Vaughan EL, LaFollette JR, Steinfeldt MC. Bullying among adolescent football players: Role of masculinity and moral atmosphere. *Psychol Men Masc*. 2012; 13(4):340-53.

62. Stephens DE. Aggression. U: Duda JL, ur. *Advances in sport and exercise psychology measurement*. Morgantown: Fitness Information Technology, 1998; 277-92.
63. Stoeber J, Becker C. Perfectionism, achievement motives, and attribution of success and failure in female soccer players. *Int J Psychol*. 2008; 43(6):980-7.
64. Stoeber J, Otto K, Pescheck E, Becker C, Stoll O. Perfectionism and competitive anxiety in athletes: Differentiating striving for perfection and negative reactions to imperfection. *Pers Individ Dif*. 2007; 42(6):959-69.
65. Stoeber J, Otto K, Stoll O. Mehrdimensionales Inventar zu Perfektionismus im Sport (MIPS). U: Stoeber J, Otto K, Pescheck E, Stoll O, ur. *Skalendokumentation "Perfektionismus im Sport"*. Halle-Wittenberg: Universität Halle-Wittenberg, 2004; 4-13.
66. Stoeber J, Otto K. Positive conceptions of perfectionism: Approaches, evidence, challenges. *Pers Soc Psychol Rev*. 2006; 10(4):295-319.
67. Treasure DC, Roberts GC. Cognitive and affective concomitants of task and ego goal orientations during the middle school years. *J Sport Exerc Psychol*. 1994; 16(1):15-28.
68. Tuakli-Wosornu YA, Burrows K, Fasting K, Hartill M, Hodge K, Kaufman K, Kavanagh E, Kirby SL, MacLeod JG, Mountjoy M, Parent S, Tak M, Vertommen T, Rhind DJ. IOC consensus statement: Interpersonal violence and safeguarding in sport. *Br J Sports Med*. 2024; 58(22): 1322-34.
69. Van Yperen NW, Hamstra MR, Van der Klauw M. To win, or not to lose, at any cost: The impact of achievement goals on cheating. *Br J Manage*. 2011; 22(S1):S5-15.
70. Vazou S, Ntoumanis N, Duda JL. Peer motivational climate in youth sport: A qualitative inquiry. *Psychol Sport Exerc*. 2005; 6(5):497-516.
71. Vazou S, Ntoumanis N, Duda JL. Predicting young athletes' motivational indices as a function of their perceptions of the coach- and peer-created climate. *Psychol Sport Exerc*. 2006; 7(2):215-33.
72. Yukhymenko-Lescroart MA. Is winning the only thing? Development of the Conduct in Sport toward Opponents Scale (CSOS). *Athl. Insight*. 2015; 7(1), 19-32.